

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001349

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-03-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мазуренко Олексій Володимирович

2. Oleksii Mazurenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 072

Назва наукової спеціальності: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Фінанси, банківська справа та страхування

Дата захисту: 19-09-2023

Спеціальність за освітою: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 2051

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.73.15, 06.73.16

Тема дисертації:

1. Податкова конкурентоспроможність країни в умовах тінізації економіки
2. Tax competitiveness of the country in the conditions of shadow economy

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена вирішенню актуальної наукової задачі удосконалення теоретико-методичних засад формування податкової конкурентоспроможності країни в умовах тінізації економіки. Бібліометричний аналіз наукових публікацій з питань формування податкової конкурентоспроможності країни за 1927-2022 роки, проведений за допомогою інструментарію VOSviewer v. 1.6.10, засвідчив суттєве зростання публікаційної активності протягом 2003-2005 років, що зумовлено підйомом в економіці (зростанням обсягів промислового виробництва, експорту товарів та послуг) та активізацією конкуренції на міжнародних ринках капіталу (в т.ч. і за рахунок податкових механізмів додаткового залучення коштів) після західноєвропейської кризи 2001-2003 рр. Переважна більшість видань, у яких опубліковані наукові праці з релевантної тематики індексуються одночасно двома базами даних та входять до першого квартіля. Результати аналізу драйверів формування податкової конкурентоспроможності України засвідчили, що за достатньо невеликої кількості податкових платежів тривалість підготовки податкової звітності та сплати податків є однією із найвищих в світі; реалізація експортно-імпортних операцій є трудомісткою та

вартісною; загальний рівень податкового навантаження є одним із найвищих в світі, а зміни, що вносяться до нормативних актів з питань оподаткування носять неузгоджений та несистемний характер, поглиблюють невідповідність норм окремих нормативних актів між собою та в цілому не відповідають принципам сталості та узгодженості. Розроблено науково-методичний підхід, що базується на поєднанні інструментів кореляційно-регресійного аналізу, методу Фішера, методу мультиплікативної згортки, який дозволив оцінити рівень податкової конкурентоспроможності країни як комплексний показник, що враховує процесну, інституційну, морально-етичну та економічну складові. Враховуючі розраховані значення рівня податкової конкурентоспроможності країни, за допомогою ієрархічної та неієрархічної (метод *k*-середніх) кластеризації було виділено 3 кластери країн, в межах яких, на основі аналізу особливостей побудови податкової системи, порівняння граничних та середніх значень було сформовано критерії ідентифікації країн конкурентів та тих, що мають спільні тенденції розвитку податкової системи. У роботі проведено аналіз основних тенденцій функціонування тіньового сектору економіки, що дозволило поглибити теоретичні основи дослідження впливу тінізації економіки на формування податкової конкурентоспроможності країни. На основі виділення основних форм та наслідків прояву було виділено найбільш важливі операції з тінізації доходів з точки зору впливу на рівень податкової конкурентоспроможності країни – неформальне виробництво, неформальна зайнятість, здійснення фірмами діяльності без реєстрації. У результаті побудовано одинадцять економетричних моделей формалізації впливу індикаторів функціонування тіньового сектору економіки на рівень податкової конкурентоспроможності країни. Доведено, що найбільший вплив на рівень податкової конкурентоспроможності аналізованих країн світу здійснює неформальна зайнятість населення. Зростання рівня неформального виробництва призводить до зниження рівня податкової конкурентоспроможності всіх аналізованих країн з часовим лагом в 2 роки; при підвищенні рівня неформальної зайнятості населення відбувається зниження рівня податкової конкурентоспроможності України, Польщі, Словенії, Хорватії, Литви, Латвії та Естонії з часовим лагом в 1 рік, Словаччини, Чехії та Угорщини – з лагом в 2 роки; зміна частки фірм, які конкурують з незареєстрованими або неформальними здійснює вплив на рівень податкової конкурентоспроможності Хорватії з часовим лагом в 1 рік, для решти країн – із часовим лагом в 2 роки. Ідентифікацію пріоритетних напрямків державної політики протидії тінізації економіки та зростання податкової конкурентоспроможності країни запропоновано здійснювати з урахуванням суб'єктивних факторів, що визначають поведінку економічних суб'єктів та визначаються віковими, психологічними, релігійними та іншими індивідуальними особливостями сприйняття індивіда економічних та політичних процесів, що відбуваються в країні. Розроблено методологічний підхід до оцінювання Індексу якості інституційного середовища як інтегрального показника, що узагальнює шість вимірів державного управління. Встановлено, що найбільший вплив на рівень податкової конкурентоспроможності здійснюють Індекс цифрової економіки та суспільства, Індекс цифрової еволюції, Глобальний інноваційний індекс та Індекс цифровізації економіки. В той же час, індикатори цифровізації економіки практично не впливають на рівень тінізації економіки. Найменший вплив на результуючий показник здійснюють Індекс світової цифрової конкурентоспроможності (0,05-0,09%) та Індекс цифрової еволюції (0,07-0,11%).

2. The dissertation is devoted to solving the current scientific problem of improving the theoretical and methodological foundations of the formation of the country's tax competitiveness in the conditions of shadow economy. A retrospective analysis of the development trends of the components of the tax competitiveness of the country was conducted, which allowed to generalize the peculiarities of the functioning of the tax system of Ukraine and certain countries of the world. The results of the analysis of the drivers of the formation of tax competitiveness of Ukraine proved that for a sufficiently small number of tax payments, the duration of tax reporting and tax payment is one of the highest in the world; the implementation of export and import operations is time-consuming and expensive; the general level of the tax burden is one of the highest in the world, and the changes made to regulatory acts on taxation are inconsistent and non-systematic in nature, deepen the inconsistency of the norms of individual regulatory acts and generally do not meet the principles of sustainability and coherence. A scientific-methodical approach based on a combination of tools of correlation-regression

analysis, the Fisher method, and the multiplicative convolution method, which made it possible to assess the level of the country's tax competitiveness as a comprehensive indicator that takes into account process, institutional, moral-ethical and economic components was developed. Considering the calculated values of the country's level of tax competitiveness, 3 clusters of countries were selected using hierarchical and non-hierarchical (k-means methods) clustering. Within them, based on the analysis of the features of the construction of the tax system, the comparison of marginal and average values, criteria for the identification of competing countries and those with common trends in the development of the tax system were formed. The paper analyzes the main trends in the functioning of the shadow sector of the economy, which made it possible to deepen the theoretical foundations of the study of the impact of the shadow economy on the country's tax competitiveness. Based on the selection of the main forms and the consequences of the manifestation, the most important income shadowing operations from the point of view of impact on the level of tax competitiveness of the country - informal production, informal employment, activities carried out by firms without registration were selected. This formed the basis for the development of a theoretical and methodological approach to modeling the influence of the shadow economy on the integral level of the country's tax competitiveness, which comprehensively combines the application of regression analysis methods, Shapiro-Wilk tests, and Spearman's rank correlation. As a result, eleven econometric models of the formalization of the influence of indicators of the functioning of the shadow sector of the economy on the level of tax competitiveness of the country were built. It has been proven that informal employment of the population exerts the greatest influence on the level of tax competitiveness of the analyzed countries of the world. A methodological approach to the formalization of functional dependencies between the levels of tax morality and tax competitiveness of the country, which is based on a combination of tools for descriptive analysis of data series, analytical methods, and econometric analysis has been developed. It has been proved that there is a long-term unilateral influence of tax morality on the level of tax competitiveness and shadowing of the economy. Through the construction of a system of structural equations, an analysis of the coherence of the growth of the country's tax competitiveness and the detinization of the economy under the influence of the institutional environment was carried out, the influence of indicators of the quality of the institutional environment on the level of the country's tax competitiveness and simultaneously on other components of the Index of the quality of the institutional environment was modeled. According to the simulation results, it was established that the Government Efficiency Index and the Corruption Control Index exert the greatest influence on the quality of the institutional environment in Ukraine. Based on the construction of models with fixed or random effects, a scientific and methodical approach to the formalization of the dependence of the level of tax competitiveness on the level of introduction of digital technologies has been developed. It has been established that the Digital Economy and Society Index, Digital Evolution Index, Global Innovation Index, and Economy Digitalization Index exert the greatest influence on the level of tax competitiveness.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Tiutiunyk, I., Mazurenko, O., Spodin, S., Volynets, R., & Hladkovskiy, M. The nexus between international tax competitiveness and the shadow economy: a cross-countries analysis. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. №1(42). P. 196-205.

- Mazurenko, O., Tiutiunyk, I. The international tax competitiveness: bibliometric analysis. Financial Markets, Institutions and Risks. 2021. №5(1). P. 126-138.
- Мазуренко О. В., Тютюнник І. В., Білоус Ю. Г. Систематизація факторів формування податкової конкурентоспроможності країни. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія Економіка. 2021. №830. С. 58-64.
- Tiutiunyk, I., Mazurenko, O. Personal income tax gaps: bibliometric and econometric analysis. Financial and credit activities: problems of theory and practice. 2021. №4(39). P. 193-201.
- Mazurenko, O., Tiutiunyk, I., Derkach, L. The Impact of Tax Morality on Tax Evasion: Evidence of EU Countries. Business Ethics and Leadership. 2021. №5(3). P. 108-112.
- Tiutinyk, I., Mazurenko, O. The Theory of International Tax Competition: Comparative Analysis. SocioEconomic Challenges. 2021. №5(3). С. 134-138.
- Мазуренко О. В. Тенденції розвитку тіньового сектору економіки як передумови зниження податкової конкурентоспроможності країни. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2018. №8(77). С. 98-101.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тютюнник Інна Володимирівна
2. Inna Tiutiunyk

Кваліфікація: д. е. н., доцент, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Леонов Сергій Вячеславович
2. Serhii V. Lyeonov

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5639-3008

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Затонацька Тетяна Георгіївна

2. Tetiana Zatonatska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9197-0560

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демчишак Назар Богданович

2. Nazar Demchyshak

Кваліфікація: к.е.н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бухтіарова Аліна Геннадіївна
2. Alina H. Bukhtiarova

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2631-3323

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семеног Андрій Юрійович
2. Andrii Semenoh

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3222-9574

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Бойко Антон Олександрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Бойко Антон Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Бойко Антон Олександрович

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна